

Životné prostredie Európy

Štvrté hodnotenie

Zhrnutie

Paneurópsky región – hlavné skupiny krajín použité v tejto správe

Západná a stredná Európa (ZSE)

- Európska únia – 25 členských štátov (EÚ-25)
- Európska zóna voľného obchodu (EZVO)
- Andorra, Monako, San Maríno

Juhovýchodná Európa (JVE)

- Západný Balkán
- Bulharsko a Rumunsko
- Turecko

Východná Európa, Kaukaz a stredná Ázia (VEKSA)

- Východná Európa
- Stredná Ázia
- Kaukaz

- Územia mimo rozsahu správy

Životné prostredie Európy

Štvrté hodnotenie

Zhrnutie

Od Kyjeva po Belehrad

Proces „Životné prostredie pre Európu“ v súčasnosti sústreďuje 56 krajín z troch kontinentov, aby spoločnými silami riešili environmentálne výzvy. Na podporu tohto procesu Európska environmentálna agentúra pripravila rad hodnotení životného prostredia pre paneurópsky región, aby poskytla politicky relevantné, aktuálne a spoľahlivé informácie o interakciách medzi životným prostredím a spoločnosťou.

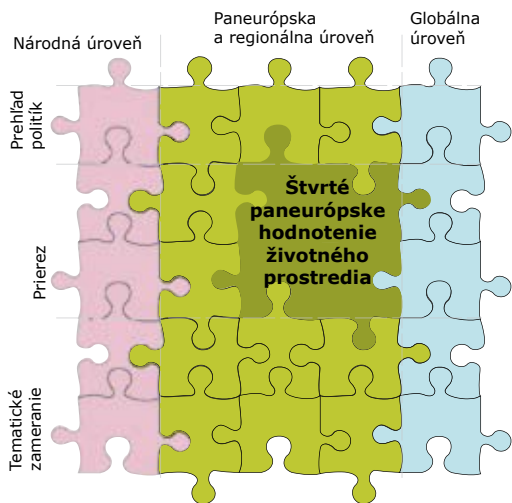
Prvé komplexné hodnotenie stavu paneurópskeho životného prostredia bolo prezentované v roku 1995 v Sofii. Aktualizované hodnotenia boli prezentované na ministerských konferenciách v Aarhuse v roku 1998 a v Kyjeve v roku 2003.

Toto je štvrtá správa v poradí. Kde je to možné, správa hodnotí v prvom rade pokrok v porovnaní s cieľmi 6. environmentálneho akčného programu Európskeho spoločenstva a environmentálnej stratégie pre krajiny východnej Európy, Kaukazu a strednej Ázie.

Do prípravy správy bol úzko zapojený celý rad medzinárodných organizácií, vládnych inštitúcií a mimovládnych organizácií z celého regiónu.

Napriek pozoruhodnému pokroku v presadzovaní environmentálnej politiky a trvalo udržateľného rozvoja v celom paneurópskom regióne, v oblasti využívania prístupov integrovanej politiky stále existuje „medzera v implementácii“.

Kontext štvrtého hodnotenia

Zdroj: Na základe obrázku 1.5 štvrtého hodnotenia.

Úspešná implementácia závisí od stanovenia jasných a realistických cieľov spolu s mechanizmami na monitorovanie pokroku.

Kvalita environmentálnych informácií v rámci regiónu je ešte stále rôzna a existujú podstatné rozdiely v dostupnosti a spoľahlivosti údajov. Je tu významný priestor na to, aby sa zlepšila nielen dostupnosť naliehavo potrebných údajov a informácií, ale aj ich porovnateľnosť a spoľahlivosť.

Sociálno-ekonomické trendy

Paneurópsky región v sebe ukrýva bohatú kultúrnu a environmentálnu rozmanitosť. V regióne žije viac ako 870 miliónov ľudí; z nich viac ako polovica v západnej a strednej Európe (ZSE), čo robí z Európskej únie (EÚ) jednu z najhustejšie obývaných oblastí sveta s viac ako 100 obyvateľmi na štvorcový kilometer. Je to v ostrom rozpore s pomerne riedko obývanou východnou Európou a strednou Áziou, kde je priemerná hustota výrazne nižšia ako 20 obyvateľov na štvorcový kilometer.

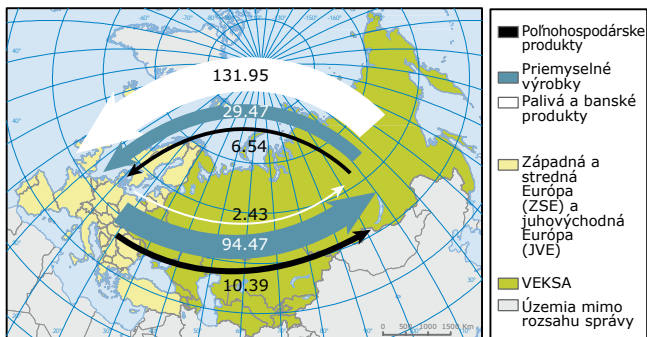
Oživenie hospodárstva v posledných rokoch vyústilo do nárastu, v relatívnom ponímaní, národných dôchodkov v podstate vo všetkých krajinách paneurópskeho regiónu. Miera hospodárskeho rastu bola obzvlášť vysoká v juhovýchodnej Európe (JVE) a krajinách VEKSA.

Paneurópsky región a jeho subregióny: základné sociálno-ekonomické ukazovatele pre rok 2005

	Krajina (1 000 km ²)	Obyvateľstvo (miliónov)	Dôchodok (HDP na obyvateľa, USD)
Západná a stredná Európa (ZSE)			
EÚ-15	3 243	385	22 337
EÚ-10	729	74	5 594
EZVO a ostatná ZSE	468	12	36 550
Východná Európa, Kaukaz a stredná Ázia (VEKSA)			
Východná Európa	17 943	204	2 034
Kaukaz	186	16	1 112
Stredná Ázia	4 003	58	955
Juhovýchodná Európa (JVE)			
Západný Balkán	264	22	2 236
Ostatná JVE	1 132	102	3 052

Zdroj: Na základe tabuľky 1.2 štvrtého hodnotenia.

Obchodné toky medzi ZSE/JVE a VEKSA v roku 2005 (miliárd USD)

Zdroj: Mapa 6.1 štvrtého hodnotenia.

Ekonomiky krajín VEKSA sa stále viac vzdávajú od závislosti na poľnohospodárskej produkcii smerom k odvetviam služieb. Napriek tomu je región VEKSA ešte stále pomerne dosť závislý na ťažbe nerastných surovín a poľnohospodárstve, čo má často za následok závažné environmentálne tlaky a veľké objemy odpadov.

Počet nezávislých štátov v regióne sa zvýšil z 33 v roku 1990 na 53 v roku 2007, počas tohto obdobia sa EÚ rozšírila z 15 na 27 členských štátov.

Životné prostredie a zdravie: Kvalita ovzdušia

Znečistenie ovzdušia, najmä jemnými časticami a prízemným ozónom, naďalej predstavuje závažnú zdravotnú hrozbu: v krajinách ZSE skracaje priemernú dĺžku života takmer o jeden rok a ovplyvňuje zdravý vývoj detí.

Látky znečisťujúce ovzdušie najviac narástli vo VEKSA, a to o viac ako 10 %, v dôsledku oživenia hospodárstva, nárastu dopravy a chýbajúcich účinných politík v oblasti ochrany pred znečistením ovzdušia.

Nízka kvalita údajov vo VEKSA neumožňuje dôkladné hodnotenie kvality ovzdušia a jeho dôsledkov. Z obmedzeného množstva dostupných údajov však vyplýva, že vo VEKSA a JVE, podobne ako v ZSE, zdravie najviac ohrozujú malé častice a ich toxické zložky.

Zmena emisií vyjadrená v percentách (2000–2004)

Znečisťujúca látka	ZSE	JVE	VEKSA
Oxid dusíka (NO _x)	- 8.7 %	+ 5.7 %	+ 13.1 %
Oxid siričitý (SO ₂)	- 19.6 %	+ 1.5 %	- 10.3 %
Prchavé organické zlúčeniny (VOC)	- 13.6 %	- 12.3 %	+ 11.2 %
Amoniak (NH ₃)	- 2.6 %	- 5.7 %	- 14.4 %
Ozónové prekurzory	- 11.3 %	- 2.1 %	+ 11.5 %
Pevné častice (PM ₁₀)	- 9.7 %	+ 2.2 %	+ 12.6 %

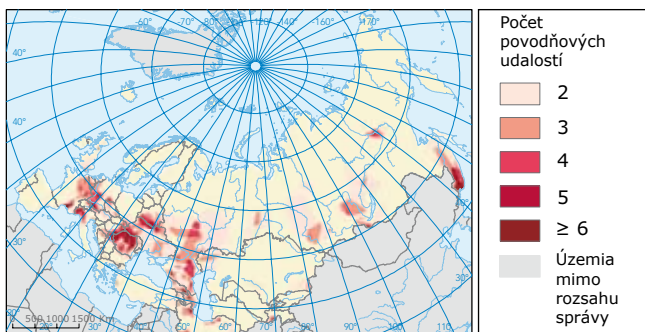
Zdroj: Tabuľka 2.2.1 štvrtého hodnotenia.

Životné prostredie a zdravie: Vnútrozemské vody

Viac ako 100 miliónov obyvateľov paneurópskeho regiónu ešte stále nemá prístup k bezpečnej pitnej vode a dostatočnej hygiene. V krajinách VEKSA a JVE sa kvalita zásobovania vodou a hygienických služieb za posledných 15 rokov postupne zhoršovala, pričom najviac postihnuté je vidiecke obyvateľstvo.

Jedna tretina paneurópskeho obyvateľstva žije v krajinách, kde sú vodné zdroje pod značným tlakom. Vysoké straty z distribučných systémov vody, zlé hospodárenie a údržba zavlažovacích systémov a trvalo neudržateľné oševné schémy zhoršujú dôsledky sucha a nedostatku vody.

Povodia riek postihnuté povodňami (1998–2005)

Zdroj: Mapa 2.3.1 štvrtého hodnotenia.

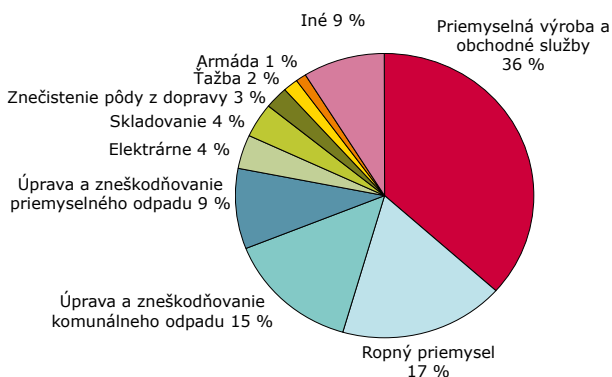
Životné prostredie a zdravie: Pôda

Od kyjevskej konferencie sa pokročilo v rozvoji politik aj v dostupnosti informácií. Ešte je však priskoro na to, aby sa zaznamenalo nejaké výrazné zlepšenie stavu pôdných zdrojov.

Vzhľadom na zložitosť súčasných rizík, predovšetkým zmenu klímy, je potrebné nové zmýšľanie o mechanizmoch na zlepšenie faktografickej bázy na podporu opatrení týkajúcich sa pôd.

Výmena najlepších postupov medzi krajinami a regiónmi s podobnými pôdnymi podmienkami by mohla znížiť náklady na sanáciu v rámci mnohých ohrození pôdy a poskytnúť dôležitý základ pre spoluprácu.

Prehľad hospodárskych činností zapríčiňujúcich kontamináciu pôdy v niektorých krajinách ZSE a JVE (podiel v rámci skúmaných lokalít v %)

Zdroj: Obrázok 2.4.2 štvrtého hodnotenia.

Životné prostredie a zdravie: Nebezpečné chemikálie

Chemický priemysel rastie na celom svete. V Európskej únii sa výroba toxických chemikálií zvyšuje takmer rovnakým tempom ako celková chemická výroba a obidve rastú rýchlejšie ako HDP.

Globalizácia prináša posun environmentálnych záťaží do rozvojových krajín a reimport rizík prostredníctvom cezhraničného znečisťovania a kontaminovaných produktov.

V poslednom období boli v Európe aj na celom svete uzavreté dohody o významných nových politikách a legislatíve, zamerané na manažment chemikálií. V rámci EÚ k nim patrí právny predpis o registrácii, hodnotení a povoľovaní chemikálií (REACH), ktorý nadobudol účinnosť v roku 2007. Na medzinárodnej úrovni bol v roku 2006 prijatý strategický prístup k medzinárodnému manažmentu chemikálií (SAICM).

Okrem toho sa schválil globálny harmonizovaný systém klasifikácie a označovania (GHS) a nadobudli platnosť Štokholmský dohovor o perzistentných organických látkach (POP) a Rotterdamský dohovor o udeľovaní predbežného súhlasu po predchádzajúcom schválení (PIC).

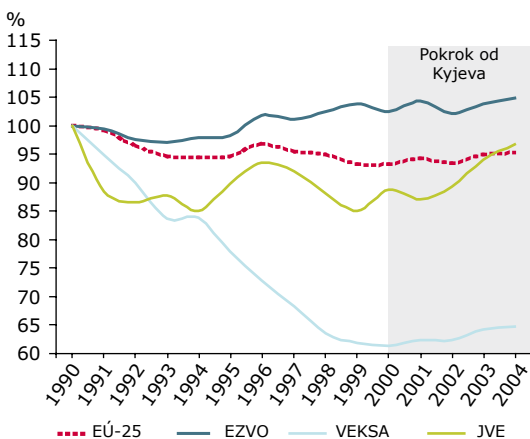
Zmena klímy

V posledných rokoch sa zvýšili emisie skleníkových plynov vo väčšine európskych krajín a predpokladá sa, že sa budú zvyšovať aj v budúcnosti. Mnohé európske krajiny prijali národné programy na zníženie emisií, napriek tomu však pre niektoré z nich bude dosiahnutie ich Kjótskych cieľov ešte stále ťažké.

Kjótsky protokol v rámci Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a jeho prvé obdobie záväzkov predstavujú len prvý krok v riešení zmeny klímy.

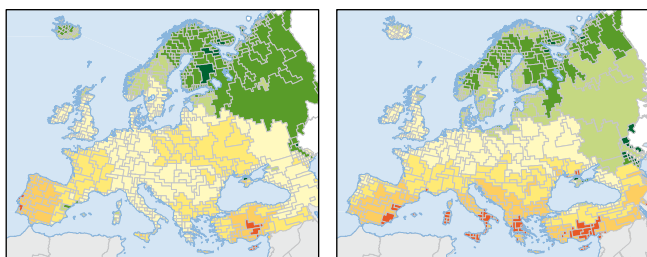
Globálne emisie sa do roku 2050 budú musieť znížiť o 50 %, aby sa zvýšenie teploty oproti predindustriálnym úrovňam obmedzilo na nárast maximálne o 2 °C. Tento cieľ navrhla EÚ ako nevyhnutnú podmienku na predídenie neprijateľným dôsledkom zmeny klímy v budúcnosti.

Trendy celkových emisií skleníkových plynov

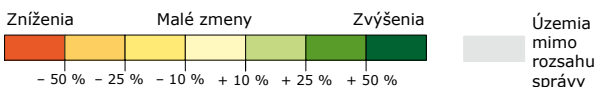

Zdroj: Obrázok 3.4 štvrtého hodnotenia.

Predpokladané zmeny ročného prietoku riek v Európe pre 70. roky tohto storočia v porovnaní s rokom 2000

Založené na údajoch z dvoch odlišných klimatických modelov:
ECHAM4 (vľavo) a HadCM3 (vpravo)

Zdroj: Mapa 3.3 štvrtého hodnotenia.

Predpokladajú sa niektoré neodvratné dôsledky zmeny klímy, ktoré ovplyvnia väčšinu odvetví hospodárstva a prírodné zdroje — dokonca aj napriek prísny programom na zmiernenie týchto dôsledkov. Z tohto dôvodu je naliehavo potrebné sa týmto dôsledkom prispôbiť aj pri príprave a implementovaní politik a opatrení vo všetkých sektoroch spoločnosti.

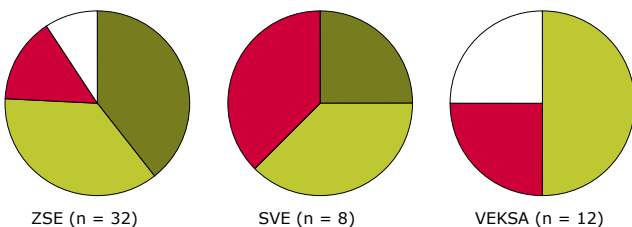
Biodiverzita

Pokles biodiverzity a strata ekosystémových služieb aj naďalej vyvolávajú vážne obavy v celom paneurópskom regióne. Okrem toho pokračuje nárast počtu invázií cudzích druhov v regióne.

Komplexný cieľ kyjevskej rezolúcie zastaviť stratu biodiverzity v regióne do roku 2010 sa nedosiahne bez ďalšieho značného úsilia a zdrojov. V súlade s kyjevskou rezolúciou sa však implementujú komunikačné a vzdelávacie programy a programy na zvyšovanie verejného povedomia.

Významný pokrok nastal v oblasti vytvárania ekologických sietí: Paneurópska ekologická sieť a sieť Natura 2000 sa formujú, ale ešte stále chýbajú informácie o ich stupni ohrozenia a úrovni ochrany.

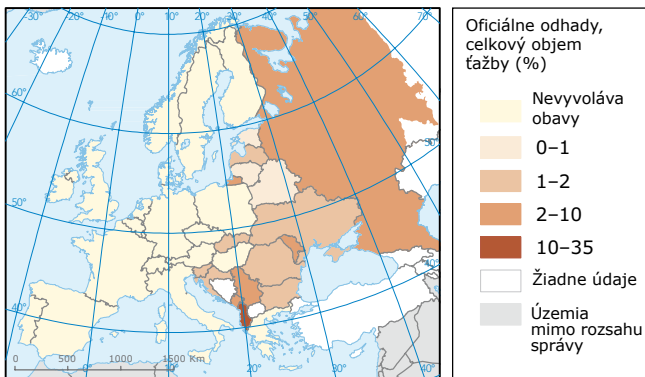
Pokrok v príprave národných stratégií pre invázne druhy

- Národná stratégia pre invázne druhy je stanovená, alebo pokračujú práce na príprave tejto stratégie
- Invázne cudzie druhy výslovne uznané v národnom strategickom/akčnom pláne pre biodiverzitu, o ktorých sa podáva správa podľa Dohovoru o biodiverzite
- Opatrenie pre invázne cudzie druhy neidentifikované na národnej úrovni
- Chýbajú informácie

Zdroj: Obrázok 4.12 štvrtého hodnotenia.

Rozsah nelegálnej ťažby dreva vo vybraných krajinách (2000–2004)

Zdroj: Mapa 4.5 štvrtého hodnotenia.

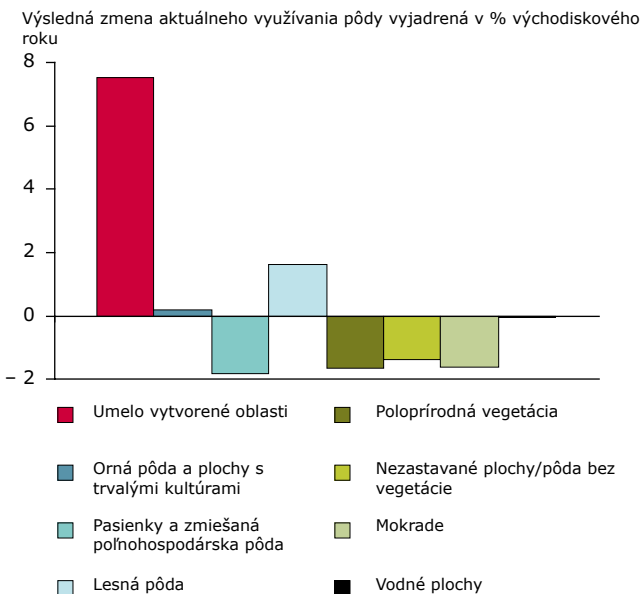
Environmentálne otázky sa stále viac integrujú do poľnohospodárskych a lesníckych sektorov. Napriek tomu poľnohospodárstvo ešte stále vyvíja značný tlak na biodiverzitu. Špecifický politický cieľ identifikovať do roku 2006 všetku poľnohospodársku pôdu „s vysokou prírodnou hodnotou“ sa nedosiahol.

Morské a pobrežné prostredie

Eutrofizácia je naďalej problémom vo všetkých uzavretých moriach a chránených morských vodách v celom paneurópskom regióne. Zníženie rozptýlených zdrojov živín, najmä z poľnohospodárstva, zostáva hlavnou výzvou a vyžaduje si zvýšené úsilie.

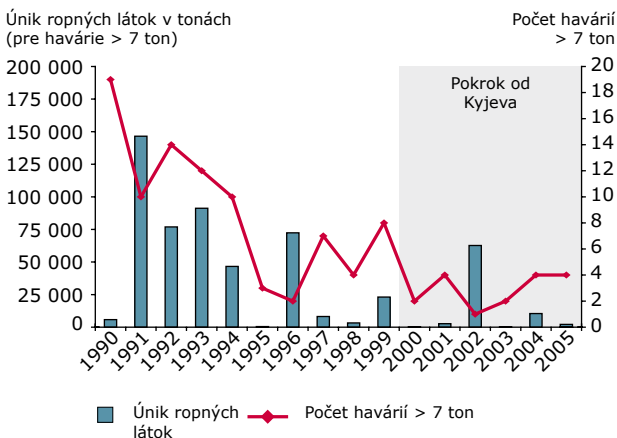
Vo všetkých paneurópskych moriach je stále rozšírený nadmerný rybolov. Na obnovu stavu rýb je potrebné zlepšiť politiky a sprísniť presadzovanie práva — predovšetkým s cieľom zastaviť nelegálny rybolov, ale tiež znížiť dôsledky rybolovu na celý morský ekosystém.

Zmena aktuálneho využívania pôdy v pobrežnej zóne širokej 10 km v 17 z 22 pobrežných členských štátov EÚ (1990–2000)

Zdroj: Obrázok 5.11 štvrtého hodnotenia.

Úniky ropných látok z tankerov v dôsledku havárií v európskych moriach

Zdroj: Obrázok 5.8 štvrtého hodnotenia.

Zmena klímy pravdepodobne ovplyvní moria a pobrežia, vrátane morských organizmov. Adaptačné politiky by mali obsahovať opatrenia na zníženie iných neklimatických tlakov, aby sa zvýšila reziliencia morských ekosystémov a pobrežnej zóny na zmenu klímy.

Opatrenia na základe regionálnych dohovorov o moriach a politik EÚ zlepšili kvalitu vody v západných moriach, napríklad vzhľadom na niektoré nebezpečné látky. Politiky zamerané na zlepšenie spravidla zlého stavu európskeho morského a pobrežného prostredia by sa mali zakladať na ekosystémovom prístupe.

Trvalo udržateľná spotreba a výroba

Koncepcia trvalo udržateľnej spotreby a výroby sa od kyjevskej konferencie dostáva v politickej agende do popredia. Objavilo sa však len niekoľko konkrétnych výsledkov a je potrebné zaviesť implementačné stratégie a nástroje na hodnotenie environmentálnych vplyvov.

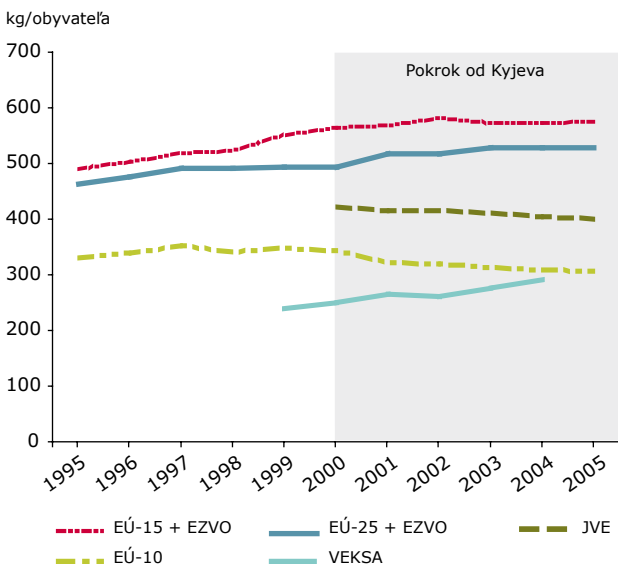
V posledných rokoch ostali úrovne využívania zdrojov na obyvateľa stabilné vo všetkých regiónoch a do istej miery sa dosiahlo zrušenie závislosti medzi spotrebou zdrojov a hospodárskym rastom. Účinnosť využívania zdrojov výrazne kolíše medzi krajinami a je niekoľkokrát vyššia v EÚ-15 ako v krajinách EÚ-10 a JVE a až dvadsaťkrát vyššia ako v krajinách VEKSA.

Modely spotreby podporované sociálno-ekonomickými zmenami sa rýchlo menia. Najväčšie environmentálne vplyvy z hľadiska životného cyklu majú tieto kategórie spotreby: potraviny a nápoje, súkromná doprava a bývanie. V EÚ sa ako rozhodujúce oblasti budúcich vplyvov ukazujú turizmus a letecká doprava.

Paneurópsky región produkuje stále viac odpadu. Skládka, environmentálne najmenej vhodné riešenie, je stále najbežnejšou metódou nakladania s odpadom v celom paneurópskeho regióne. Členské štáty EÚ istý pokrok v obmedzovaní podielu komunálneho odpadu určeného na skládkovanie.

Mnohé krajiny VEKSA a JVE pripravili odpadové stratégie a legislatívu o odpade, avšak stále chýba ich účinná implementácia.

Zber komunálneho odpadu

Zdroj: Obrázok 6.20 štvrtého hodnotenia.

Výzvou zostáva vhodný zber odpadov a bezpečné skládkovanie. V niektorých krajinách VEKSA je ešte väčšou výzvou zabezpečenie environmentálnej bezpečnosti a vyčistenie lokalít s nebezpečným odpadom, ktoré sú dedičstvom minulosti.

Sektory: Poľnohospodárstvo

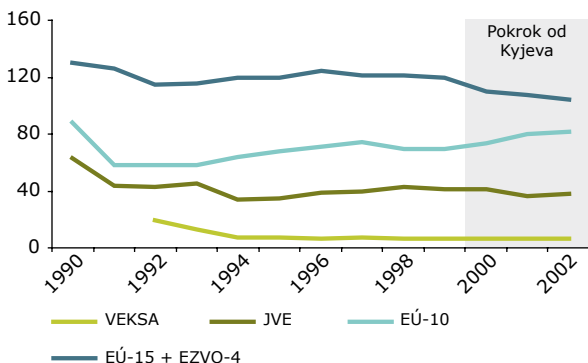
Moderné intenzívne poľnohospodárstvo má často negatívny vplyv a spôsobuje znečistenie ovzdušia, vody a pôdy. Na druhej strane poľnohospodárska činnosť často zohráva pozitívnu úlohu pri ochrane jednotlivých krajinných prostredí a biodiverzity v Európe.

Plocha zavlažovanej pôdy v južných krajinách EÚ-15 a JVE sa zväčšila, čo poukazuje na pokračujúci trend intenzifikácie poľnohospodárstva. Zavlažovanie často spôsobuje úbytok vodných zdrojov a pokles ich kvality, zasolenie a degradáciu pôdy — najmä v južných a východných krajinách VEKSA.

Na dosiahnutie lepšieho environmentálne manažmentu v poľnohospodárskom sektore bude väčšina krajín JVE a VEKSA aj naďalej potrebovať medzinárodnú podporu.

Použitie hnojív na hektár poľnohospodárskej pôdy

Priemerná spotreba hnojív (kg/ha)

Zdroj: Obrázok 7.1.1 štvrtého hodnotenia.

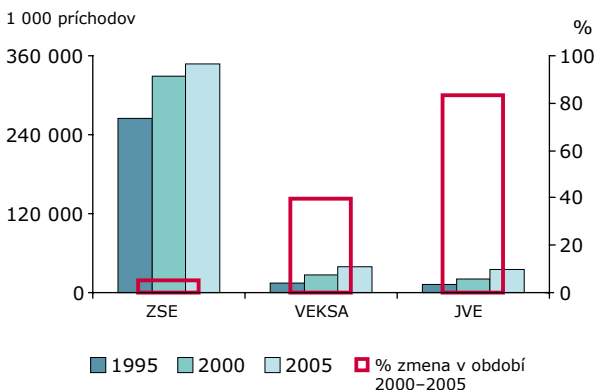
Sektory: Turizmus

Počet príchodov zahraničných turistov do paneurópskeho regiónu sa neustále zvyšuje. Turizmus je jednou z hlavných hnacích síl zvýšeného dopytu po druhoch dopravy, ktoré sú z environmentálneho hľadiska najškodlivejšie: súkromné vozidlá a čo je vážnejšie, letecká doprava.

Pobrežia, ostrovy a hory sú aj naďalej mimoriadne citlivé na rozvoj turizmu. V niektorých populárnych masovo navštevovaných turistických destináciách už dochádza k degradácii, niekedy ireverzibilnej.

Predpokladá sa, že v dôsledku rastúceho blahobytu a životného štýlu a demografických zmien, dopady turizmu budú naďalej rásť. Správanie turistov zostáva rozhodujúcim faktorom pre trvalú udržateľnosť sektora.

Počet príchodov zahraničných turistov a zmena vyjadrená v percentách

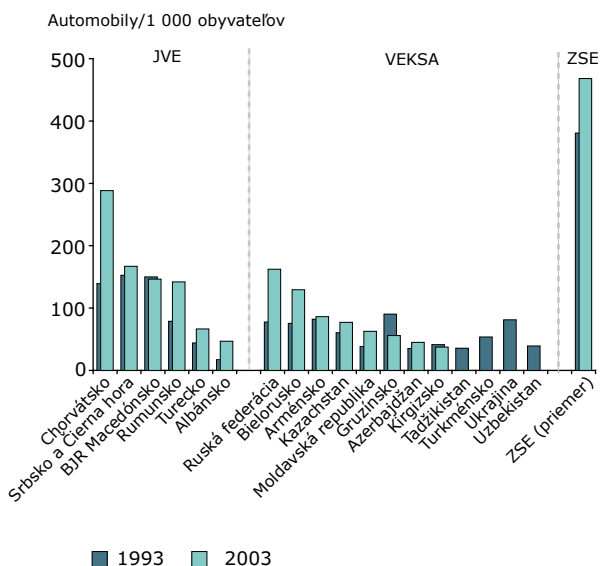
Zdroj: Obrázok 7.4.2 štvrtého hodnotenia.

Sektory: Doprava

Zároveň s všeobecným rastom dopravy v JVE a ZSE rýchlo rastú aj spotreba energie a emisie skleníkových plynov z dopravy. Spotreba energie v doprave a výsledné emisie CO₂ na obyvateľa v ZSE sú naďalej dva- až štyrikrát vyššie ako v JVE a VEKSA.

Rozvoj konkurencieschopných riešení mestskej dopravy je spôsob, ako sa dá bojovať proti dopravným zápcham a problémom s kvalitou ovzdušia, aj ako zlepšiť bezpečnosť dopravy. Aby sa zvýšila konkurencieschopnosť verejnej dopravy, je na ňu potrebné pamätať už pri plánovaní a rozvoji miest.

Stupeň automobilizácie v Európe

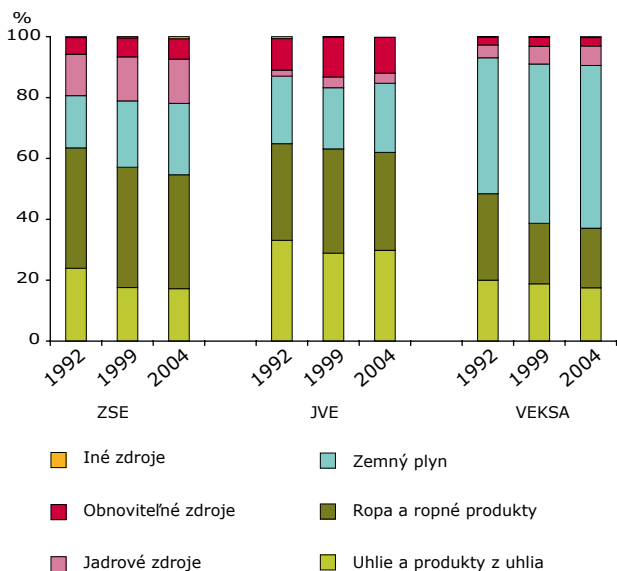
Zdroj: Obrázok 7.2.5 štvrtého hodnotenia.

Sektory: Energetika

Napriek dosiahnutým zlepšeniam energetickej účinnosti a zvýšenému využívaniu obnoviteľnej energie v niektorých oblastiach sa od kyjevskej konferencie v paneurópskom regióne zvýšila spotreba energie a výsledné emisie skleníkových plynov. Očakáva sa, že tento trend bude pokračovať, ak sa nebudú implementovať žiadne dodatočné politiky a opatrenia.

Energetické trhy v troch paneurópskych subregiónoch sú úzko prepojené. Významný podiel dovozu zemného plynu a ropy do ZSE a JVE pochádza z VEKSA a predpokladá sa, že sa tento podiel výrazne zvýši do roku 2030.

Celková spotreba energie podľa zdroja paliva

Zdroj: Obrázok 7.3.3 štvrtého hodnotenia.

„Životné prostredie pre Európu“ — najdôležitejšie udalosti

 1991	Prvá ministerská konferencia v Dobříši Podpis: Dohovor o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor o EIA); Protokol k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranice štátov (CLRTAP) o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín (VOC) Nadobudnutie platnosti: Protokol o NO _x k CLRTAP
1992	Podpis: Dohovor o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier (TWC); Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií (CTEIA)
 1993	Druhá ministerská konferencia v Lucerne
1994	Podpis: Protokol k CLRTAP o emisiách síry
 1995	Tretia ministerská konferencia v Sofii
1996	Nadobudnutie platnosti: Dohovor o hraničných vodách (TWC)
1997	Nadobudnutie platnosti: Dohovor o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor o EIA); Protokol k CLRTAP o POZ
 1998	Štvrtá ministerská konferencia v Aarhuse Podpis: Aarhuský dohovor (AD); Protokol k CLRTAP o POP; Protokol k CLRTAP o ťažkých kovoch Nadobudnutie platnosti: Protokol k CLRTAP o emisiách síry
1999	Podpis: Protokol k TWC o vode a zdraví; Protokol k CLRTAP o prízemnom ozóne
2000	Nadobudnutie platnosti: Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií (CTEIA)

2001 Nadobudnutie platnosti: Aarhuský dohovor (AD)

2002

2003

Piata ministerská konferencia v Kyjeve

Prijatie stratégie VEKSA
Kyjevská rezolúcia o biodiverzite
Podpísaná, ale ešte nenadobudla platnosť (stav v júni 2007):

Protokol k AD o PRTR; Protokol k TWC o občianskej zodpovednosti; Protokol SEA k EIA

Podpis: Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatský dohovor)

Nadobudnutie platnosti: Protokol k CLRTAP o POP; Protokol k CLRTAP o ťažkých kovoch

2004

2005 Nadobudnutie platnosti: Protokol k TWC o vode a zdraví; Protokol o prízemnom ozóne k CLRTAP

2006 Nadobudnutie platnosti: Karpatský dohovor

2007

Šiesta ministerská konferencia v Belehrade

2008

2009

2010

2011

Siedma ministerská konferencia v Astane

Poznámky

Krajiny sústredené v procese „Životné prostredie pre Európu“

Albánsko	Lotyšsko
Andorra	Luxembursko
Arménsko	Maďarsko
Azerbajdžan	Malta
Belgicko	Moldavská republika
Bielorusko	Monako
Bosna a Hercegovina	Nemecko
Bulharsko	Nórsko
Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko	Poľsko
Cyprus	Portugalsko
Česká republika	Rakúsko
Čierna Hora	Rumunsko
Dánsko	Ruská federácia
Estónsko	San Marino
Fínsko	Slovensko
Francúzsko	Slovinsko
Grécko	Spojené kráľovstvo
Gruzínsko	Spojené štáty americké
Holandsko	Srbsko
Chorvátsko	Španielsko
Írsko	Švajčiarsko
Island	Švédsko
Izrael	Tadžikistan
Kanada	Taliano
Kazachstan	Turecko
Kirgizsko	Turkménsko
Lichtenštajnsko	Ukrajina
Litva	Uzbekistan

Životné prostredie Európy
Dobříšske hodnotenie

Sofia, 1995

Životné prostredie Európy
Druhé hodnotenie

Aarhus, 1998

Životné prostredie Európy
Tretie hodnotenie

Kyjev, 2003

Životné prostredie Európy
Štvrté hodnotenie

Belehrad, 2007

Tieto správy si môžete stiahnuť a viac informácií o nich nájdete na: www.eea.europa.eu/pan-european

European Environment Agency
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K, Denmark

Tel.: +45 33 36 71 00
Fax: +45 33 36 71 99

Web: eea.europa.eu
Enquiries: eea.europa.eu/enquiries

